

Har forbrukerne endret syn på kastrering av gris?

I 2008 gjennomførte Animalia en forbrukerundersøkelse om holdninger til kastrering av gris i Norge. I forbindelse med prosjektet BoarPPM har vi undersøkt om holdningene har endret seg i løpet av de siste åtte årene.

Resultatene fra 2008 viste at et klart flertall av norske forbrukere aksepterte kirurgisk kastrering av gris, så fremt bedøvelse og smertelindring ble brukt. En alternativ metode til kirurgisk kastrering, såkalt vaksinerings mot rånelukt, ble også ansett som akseptabel.

Kirurgisk kastrering av hanngris gjøres hovedsakelig for å forhindre at svinekjøttet får rånelukt/-smak, noe som oppstår når råneluktsubstansene androstenon og skatol akkumuleres i fett på hanngriser etter kjønnsmodning (råner). I Norge er vi mer følsomme for rånelukt enn forbrukere i mange andre europeiske land. Derfor har det vært betraktet som uakseptabelt at svinekjøtt med rånelukt kommer ut på det norske markedet.

Flere endringer

Etter at det i 2010 kom et intensjonsvedtak om å avvike kastrering i hele EU fra 2018, har det også blitt et betydelig større press på norsk svinefôrings for en raskere innføring av alternativer til kirurgisk kastrering. Etter forbrukerundersøkelsen ble gjennomført i 2008, har mye endret seg. Ikke bare har EU indikert at man ønsker å fase ut kastrering på relativt kort sikt, men nordmenn viser også økende fokus på miljø og dy-

Hanngrisene kastreres hovedsakelig for å forhindre rånelukt eller rånesmak på svinekjøttet.

Foto: Audun Flåtten

revelferd. Derfor ønsket Animalia å utføre en ny forbrukerundersøkelse for å se om holdningene rundt kasting av gris fra 2008 fortsatt gjelder i dag.

Gjennomføring av undersøkelsen

Forbrukerundersøkelsen i 2016 er en nøyaktig gjentakelse av undersøkelsen som ble gjort i 2008. I overkant av 1000 personer, vektet på kjønn, alder

og geografi, ble intervjuet via internett. Deltakerne fikk underveis i undersøkelsen presentert informasjon om dagens vanligste praksis, hvor hanngrisene lokalbedøves og kastreres av veterinær når de er ca. 10 dager gamle, samt informasjon om en alternativ metode for kastrering av gris, såkalt vaksinerings mot rånelukt.

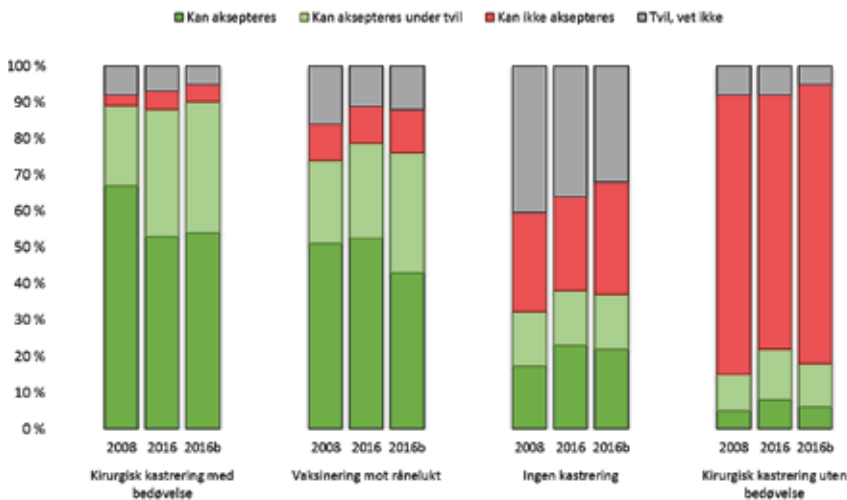

Marianne Sundt Sødring

marianne.sodring@animalia.no

Forbrukernes holdning til de ulike metodene i 2008 og 2016

Figur 1: Sammenligning av forbrukerholdninger til forskjellige metoder for kastrering av gris fra 2008, 2016 og 2016 etter tilleggsinformasjon (2016b).

Hensyn til dyrevelferd viktigere

Undersøkelsen viste at de norske forbrukerne har blitt mer opptatt av dyrevelferd ved kjøp av svinekjøtt i 2016 enn de var i 2008. Interessant nok var det ingen av de spurte som vektla dyrevelferd som et viktig vurderingskriterium som konkret nevnte kastrering som en faktor for dyrevelferd. Men etter å ha fått informasjon rundt dagens praksis med lokalbedøvet kastrering og smertelindring, viste det seg at færre syntes at denne metoden virket grei i 2016 enn i 2008.

Kirurgisk kastrering med bedøvelse fremdeles mest akseptert

For å avdekke forbrukernes holdninger til kastrering av gris, ble deltakerne bedt om å vurdere følgende alternativer:

- Kirurgisk kastrering med bedøvelse
- Kirurgisk kastrering uten bedøvelse
- Vaksinering mot rånelukt
- Ingen kastrering

Forbrukerundersøkelsen viste at kirur-

gisk kastrering med bedøvelse totalt sett var mest akseptert av de fire metodene (figur 1), men at denne metoden nå, i større grad enn i 2008, ble akseptert under tvil. Vaksinering mot rånelukt ble ansett som litt mindre akseptabelt. Av de fire metodene ble kastrering uten bedøvelse ansett som det dårligste alternativet, hvilket gjenspeiler holdningene fra 2008. Når respondentene ble spurt om hva de tenkte mest på ved vurdering av de fire forskjellige metodene, svarte nesten halvparten at de anså hensynet til dyrevelferd som mest vesentlig.

Tilleggsinformasjon endret resultatet

Før undersøkelsen ble avsluttet, ble deltakerne informert om at selv med betydelig internasjonal forskningsaktivitet de siste ti årene med fokus på å forbedre metoder for vaksinering mot rånelukt, har det likevel så langt ikke lyktes å redusere rånelukt i kjøtt ved vaksinering ned til samme lave nivå som man oppnår ved kirurgisk kastrering. Deretter ble spørsmålet om hold-

FAKTA:

BOAR PPM

Prosjektet «Råner til markedet – løsninger for Produksjon, Produktkvalitet og Markører for rånelukt» (BoarPPM) tar for seg utfordringer knyttet til svineproduksjon og kastrering av hanngriser.

Prosjektet har som hovedmål å legge grunnlaget for en økonomisk bærekraftig innføring av alternativer til kirurgisk kastrering av hanngriser.

For å nå dette målet ønsker prosjektet å:

- Utvikle metode for å sortere ut dyr med rånelukt på slaktelinja
- Kartlegge kvalitet, utbytte og forbrukeraksept av immunologisk kastrerte griser
- Redusere forekomsten av rånelukt gjennom avl

BoarPPM er et 4-årig prosjekt som startet i 2016. Totalbudsjettet er på 17,3 millioner kroner, hvorav halvparten er i form av støtte fra Forskningsrådet.

Animalia er prosjekteier og -leder, mens hovedsamarbeidspartnere er Norsvin og Nortura. Ellers har vi med oss Opplysningskontoret for egg og kjøtt, NMBU, Skala Maskon og Liverpool John Moores University.

ninger til de fire metodene stilt på nytt, for å avdekke om tilleggsinformasjonen ville ha noen betydning på utfallet.

Tilleggsopplysningene resulterte i økt skepsis til vaksinering mot rånelukt, noe som kan tyde på at en andel av respondentene, etter å ha fått tilleggsinformasjonen, anså vaksinen som uakseptabel fordi den muligens ikke ville ha den ønskede effekten på reduksjon av rånelukt i svinekjøtt.